

חתנות בני נח לבני נח

א. רמב"ם הלכות אישות פרק א:א

קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא לישא אותה מכניסה לביתו ובוועלה בינו לבין עצמו ותהיה לו לאשה, כיון שנתנה תורה נצטוו ישראל שאם ירצה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים ואחר כך תהיה לו לאשה שנאמר "כי יקח איש אשה ובא אליה."

ב. רמב"ם הלכות מלכים פרק ט:ז-ח

אין בן נח חייב על אשת חבירו עד שיבא עליה כדרכה אחר שנבעלה לבעלה, אבל מאורסה או שנכנסה לחופה ולא נבעלה אין חייבין עליה, שנאמר "והיא בעולת בעל." במה דברים אמורים? בבן נח שבא על בת נח, אבל עכו"ם הבא על הישראלית... ומאימתי תהיה אשת חבירו כגרושה שלבנו? משיוציאנה מביתו וישלחנה לעצמה, או משתצא היא מתחת רשותו ותלך לה, שאין להם גירושין בכתב, ואין הדבר תלוי בו לבד, אלא כל זמן שירצה הוא או היא לפרוש זה מזה פורשין.

ג. בראשית כ:ג

וַיְבֹא אֱלֹקִים אֶל אַבְרָמָה בְּחֹלֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְהוּא בְּעֵלְתָּ בְּעַל:

ד. סנהדרין נז ע"ב

תני רבי חנינא בעולת בעל יש להן נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להן

ה. קונטרסי שיעורים קידושין א:ו

ונראה ברור דאפילו לשיטת רמב"ם דביאה הנאמרה ביפ"ת הוא מההלכה דקידושין הנאמרה בפרשה ד"כי יקח איש אשה", מודה הוא דביאה הנאמרה בבני נח אינה לגמרי מ"ובעלה" דפרשת קידושין בישראל, אלא הלכה מיוחדת היא בבן נח שנעשו איש ואשה ע"י ביאה... דגדר אישות בנכרי הוא מההלכה ד"ודבק", לא מדין ביאה של קנין...

ו. סנהדרין נח ע"א

"על כן יעזב איש את אביו ואת אמו" - רבי אליעזר אומר 'אביו' אחות אביו, 'אמו' אחות אמו. רבי עקיבא אומר 'אביו' אשת אביו, 'אמו' אמו ממש. 'ודבק' ולא בזכר. 'באשתו' ולא באשת חבירו...

ז. סנהדרין נז ע"ב

אימא בת נח שזינתה לא תיהרג דכתיב "על כן יעזב איש" - ולא אשה! אמר ליה הכי אמר רב יהודה: "והיו לבשר אחד" - הדר ערבינהו קרא.

איך חתנות בני נח נחשב לגבי ישראל?

ח. סנהדרין נט ע"א

ליכא מידעם דלישראל שרי ולנכרי אסור...

ט. גור אריה דברים כא:יא

ואין זה ראייה, דלא שייך בו חומר, שאצל ישראל לא הוי אישות, ולגבי ישראל נחשבה פנויה.

י. ר' אליקים קרומביין, אישות בעכו"מ, עלון שבת 148 (http://asif.co.il/?wpfb_dl=2215)

נכון הוא ש"ליכא מידי וכו'", כלומר, שכל שם איסור הנאסר לבני נוח, אסור גם לישראל. מאידך, למשל, ראייה בבית דין המספיקה לבני נוח, אינה מתקבלת בדיני ישראל. כמו כן גם הגדרת בית הדין עצמו, שונה. אפשר לסכם שייתכן להפלות בין גוי לישראל בשאלות הלכתיות, הנובעות מהגדרת מושגי הלכה שאמנם משותפים לגויים ולישראל, אלא שהקריטריונים שונים. בכגון אלה, ה"שלחן ערוך" של בני נוח שונה משלנו.

יא. אבני מילואים סימן ט:ז

ונראה ליישב לפי מ"ש בחידושי הר"ן שם דאעפ"י שהישראל אינו חייב באשת איש גוי שגזירת הכתוב לפטור את הישראל משום דכתיב "אשת רעהו" אבל בבן נח לא נאמר "רעהו", אבל היא חייבת כמו אם נבעלה לבן נח ע"ש. וכיון דהיא חייבת אסור נמי לישראל הביאה משום "לפני עור לא תתן מכשול."

יב. רש"י מסכת גיטין דף ט עמוד ב

חזן מגיטי נשים - דלאו בני כריתות ניהו והואיל ולא שייכי בתורת גיטין וקידושין אבל על הדינין נצטוו בני נח...

יג. תשובות חכמי פרויניציה שו"ת מהרשב"א ורבנים אחרים סימן מח

אך משום דינא דבני נח הקדום, אותם שנצטוו על ז' מצוות ובתוכם נצטוו על הדינין וכל דיניהם על פי עד אחד ובדיין אחד, ואנחנו זרע אברהם יצאנו מכללם ונתקדשנו בזה ובכל דבר נצטרקנו לשני עדים, ומאחר שזה הוא מחקותיהם ונמוסיהם הקדומי חלילה לנו לעשותם ולקרות זה דינא דמלכותא, אך דינא דבני נח.

יד. אבני מילואים סימן טז:ג

והרמב"ם פ"ח מהל' מלכים [ה"ג] ז"ל אין אשת יפ"ת מותרת אלא בשעת שביה בין בתולה בין אשת איש שאין אישות לגוי ע"ש, ומשמע דס"ל דאין אישות לגוי כלל וכ"כ הרשב"א בחידושו [לקידושין] (דף כ"א) דאין אישות לגוי כלל ואפי' איסור עשה ליכא, ולדעת הרמב"ם והרשב"א הך עשה ד"ודבק באשתו" אינו אלא לבני נח, אבל לישראל ליתא להאי עשה ואימעט מדכתיב איש אשר ינאף את אשת רעהו פרט לאשת אחרים.

טו. סנהדרין נב ע"ב (ועי' קידושין יט.)

תנו רבנן: 'איש' פרט לקטן, 'אשר ינאף את אשת איש' פרט לאשת קטן, 'אשת רעהו' פרט לאשת אחרים, 'מות יומת' בחנק.

טז. תוספות הר"ש (בשיטת הקדמונים) מסכת עבודה זרה דף לו עמוד ב

ותימיה בפ"ק דקידושין גבי יפת תואר דרשי' אפי' אשת איש, וכיון דאישות לית להו קרא למה לי? וכן בפ"ד מיתות דדריש אשת רעהו פרט לאשת אחרים פ' גוי, ל"ל קרא? ונראה לפרש דלאו ליכא אבל עשה איכא, ולהכי לא לקי.

יז. רש"י מסכת סנהדרין דף נב עמוד ב

לאשת אחרים - נכרים, אשמועינן שאין קידושין לנכרי, ומהכא תיפוק לן בכל דוכתא.

יח. תוספות מסכת קידושין דף כא עמוד ב

"אשת" אפילו אשת איש - ואף על פי דאין אישות בכותית כדאיתא פ' ד' מיתות (סנהדרין נב:), מ"מ איכא עשה דכתיב (בראשית ב) ודבק באשתו ולא באשת חבירו.

יט. קידושין כא ע"ב

ת"ר "וראית בשביה' בשעת שביה, 'אשת' ואפילו אשת איש...

כ. ר' אלעזר ממין, ספר יראים סימן יח [דפוס ישן - ריד]

מדאצטריך קרא למשרי ביפת תאר ש"מ איסורא דאורייתא איכא. וכי מיעט קרא דוקא ממיתה...

כא. חידושי הר"ן מסכת סנהדרין דף נז עמוד א

ישראל הם בני כבוש שכובשין את הכותים קנין הגוף והם ממון שלהם ונפקעה מהם תורת אישות ומותר' ללקחה לאשה...

כב. חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף כא עמוד ב

הא דאמרינן אשת אפילו אשת איש. מקשו רבנן ז"ל מאי רבותא דהא אין אישות לגוי וכפנויה היא, וכי תימא דהיינו שלא לחייב עליה מיתה אבל איסורא איכא משום אשת איש כמו שכתוב בספר היראים, הא ליתא דהא אמרינן בכמה דוכתי דגוים ליתנהו בתורת גיטין וקידושין כלל! ואיכא למימר דאע"ג דאין אישות לגוי מכל מקום מכוער הדבר לעשות והיינו רבותא, אי נמי דאע"ג דאשת איש לבה נגרר אחר בעלה ואינה מתגיירת בלב שלם כפנויה דעלמא שרייה רחמנא, וזהו הנכון.

כג. קידושין סח ע"ב

נכרית מנלן [דלא תפסי בה קידושין]?

- אמר קרא "לא תחתן במ".
 - אשכחנא דלא תפסי בה קידושי, ולדה כמותה מנלן? א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחי, דאמר קרא "כי יסיר את בנך מאחרי" - בנך הבא מישראלית קרוי בנך, ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי "בנך" אלא "בנה"...
 - ההוא בשבעה גוים כתיב, שאר אומות מנלן? א"ק "כי יסיר את בנך" לרבות כל המסירים.
 - הניחא לר"ש דדריש טעמא דקרא, אלא לרבנן מ"ט?
- אמר קרא "ואחר כן תבוא אליה ובעלתה וגו'" מכלל דמעיקרא לא תפסי בה קידושין...

כד. סוטה כו ע"ב

מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלווייה ועל בת ישראל שפסלוה [מן התרומה לעולם, אפי' בגמר החתנות]? שנאמר "ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה" - מי שיש לו אלמנות וגירושים בה, יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושים בה.

כה. רש"י מסכת סוטה דף כו עמוד ב

עובד כוכבים אין לו קידושין בישראל דכתיב (ויקרא כ) איש אשר ינאף את אשת רעהו ותניא בסנהדרין (דף נב:) פרט לאשת אחרים אלמא לית להו אישות

כו. עבודה זרה לו ע"ב

"בנותיהן" מאי היא?

- בנותיהן דאורייתא היא דכתיב "לא תחתן במ".
 - דאורייתא ז' אומות, אבל שאר עובדי כוכבים לא, ואתו אינהו וגזרו אפילו דשאר עובדי כוכבים.
 - ולר"ש בן יוחי דאמר "כי יסיר את בנך מאחרי" לרבות כל המסירות מאי איכא למימר?

- אלא דאורייתא אישות דרך חתנות, ואתו אינהו גזור אפילו דרך זנות.
 - זנות נמי בבית דינו של שם גזרו...
- אלא דאורייתא עובד כוכבים הבא על בת ישראל דמשכה בתריה, אבל ישראל הבא על העובדת כוכבים לא, ואתו אינהו גזור אפי' ישראל הבא על העובדת כוכבים.
 - ישראל הבא על העובדת כוכבים הלכה למשה מסיני היא, דאמר מר הבעל ארמית קנאין פוגעין בו!
- דאורייתא בפרהסיא וכמעשה שהיה, ואתו אינהו גזור אפילו בצינעא.
 - בצינעא נמי בית דינו של חשמונאי גזרו! [דכי אתא רב דימי אמר ב"ד של חשמונאי גזרו] ישראל הבא על העובדת כוכבים חייב משום נשג"א כי אתא רבין אמר משום נשג"א...

כו. חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף כא עמוד ב

אישות לית להו כדאמר' אשת רעהו פרט לאשת אחרים, ואמרינן בסנהדרין (פ"ב א') הבא על הגויה חייב עליה משום נשג"א אבל אישות לית להו ואפי' מדרבנן דהא נשג"א דרבנן דבית דינו של חשמונאי גזרו עליה ואפ"ה משום א"א ליכא...

כח. חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף כא עמוד ב

מקשו רבנן ז"ל מאי רבותא דהא אין אישות לגוי וכפנויה היא, וכי תימא דהיינו שלא לחייב עליה אבל איסורא איכא משום אשת איש כמו שכתוב בספר היראים, הא ליתא דהא אמרינן בכמה דוכתי דגוים ליתנהו בתורת גיטין וקידושין כלל...

כט. רמב"ם הלכות מלכים פרק ח:ג

אין אשת יפת תואר מותרת אלא בשעת השביה, שנאמר וראית בשביה, בין בתולה בין בעולה בין אשת איש שאין אישות לעכו"ם...

ל. לחם משנה הלכות מלכים פרק ח הלכה ג

שארן אישות לעכו"ם וכו'. וכי תימא קרא [דמתיר אשת יפת תואר שהיא אשת איש] למה לי? תירצו התוספות בפ"ק דקדושין (שם) דמ"מ איצטריך קרא משום דאיכא עשה דודבק באשתו...

לא. אבני מילואים סימן טז:ג

והרמב"ם פ"ח מהל' מלכים [ה"ג] ז"ל אין אשת יפ"ת מותרת אלא בשעת שביה בין בתולה בין אשת איש שאין אישות לגוי ע"ש, ומשמע דס"ל דאין אישות לגוי כלל וכ"כ הרשב"א בחידושו [לקידושין] דאין אישות לגוי כלל ואפי' איסור עשה ליכא, ולדעת הרמב"ם והרשב"א הך עשה ד'ודבק באשתו' אינו אלא לבני נח אבל לישראל ליתא להאי עשה. ואימעט מדכתיב איש אשר ינאף את אשת רעהו פרט לאשת אחרים, וכמ"ש רש"י בסנהדרין (דף נ"ג) ז"ל לאשת אחרים אשמעינן דאין קידושין לעכו"ם ומהכא תיפוק לי' בכל דוכתי.

האם יש איסור ליהודי להתחתן עם בת נח?

לב. תוספות מסכת קידושין דף סח עמוד ב

והקשה ה"ר יעקב מאורלינ"ש ואימא ה"מ לכתחילה אבל בדיעבד תפסי בה קידושין דכה"ג אמר לעיל (דף סז:) גבי לא יקח איש את אשת אביו! ותירץ מהר"ר יצחק שי"ש דאין ה"נ אלא סמך אלא תחתן ואלא תקח דהוי כמו תרי קראי חד לכתחילה וחד לדיעבד...

לג. יבמות מה ע"ב

מאן דמכשר סבר: מה אשת אב דלדידיה לא תפסי בה קדושין, לאחריני תפסי בה קדושין, לאפוקי עובד כוכבים ועבד דלא תפסי בהו קדושין כלל.

לד. חידושי הרשב"א מסכת יבמות דף מה עמוד ב

ה"ק ע"כ ליכא למיתלי בתפיסת קדושין אלא במי שיש לו קדושין בעלמא דכיון דאית ליה קדושין באחריני והכא לית ליה אלמא משום חומרא דערוה זו היא והואי לה לגביה כאשת אב אבל גוי ועבד הא דלא תפסי להו קדושי בבת ישראל דלמא לאו משום חומרי דערוה אלא דאינהו לאו בני קדושי נינהו ואפילו בבת מינן.

לה. שמות לד, טו-יז

פן תקרת פְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְנָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְנָחָו לְאֱלֹהֵיהֶם וְקָרָא לָהּ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחָהּ: וְלִקְחֶתָּ מִבְּנֵיךָ וְנָנוּ בְנֵיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְהָזִנוּ אֶת בְּנֵיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם:

לו. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק א הלכה ד (עי' קרבן העדה שם)

א"ר לעזר בשבעה מקומות כתיב [דברים ז ג] לא תחתן במ. א"ר אבין לוסר שבעה עממין.

לז. יבמות עו ע"א

בעו מיניה מרב ששת: פצוע דכא כהן מהו בגיורת ומשוחררת? בקדושתיה קאי ואסיר, או דלמא לאו בקדושתיה קאי ושרי?

- א"ל רב ששת תניתוה: "פצוע דכא ישראל מותר בנתינה [היינו בני ז' עמים שהתגיירו]. " ואי ס"ד בקדושתיה קאי, אקרי כאן "לא תחתן במ!"
- אמר רבא אטו התם משום קדושה ולא קדושה הוא? דלמא מוליד בן ואזיל פלח לעבודת כוכבים! וה"מ בהיותן עובדי כוכבים, כי מגיירי בישראל שרו [מדאורייתא], ורבנן הוא דגזרו בהו, וכי גזרו בהו רבנן בהנך דבני אולודי, אבל האי דלאו בר אולודי לא גזרו ביה רבנן.

○ אלא מעתה ממזר דבר אולודי, הכי נמי דאסיר? והא תנן "ממזרים ונתינים מותרים לבא זה בזה!" אלא כי גזור רבנן בכשרים, בפסולים לא גזור רבנן.

• הדר אמר רבא לאו מילתא היא. בהיותן עובדי כוכבים לית להו חתנות, נגייירו אית להו חתנות.

לח. תוספות מסכת קידושין דף סח עמוד ב

אמר רבא בגרותן אית להו חתנות פירוש איסור לא תתחתן יש בהם, ובגיותן לית להן חתנות לא שייך בהו חתנות לעבור עליו משום לא תתחתן.

לט. חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף סח עמוד ב

וכבר פירשנו במסכת יבמות ד'לא תתחתן' כלל הוא לגירותן ולגיותן, שבכולם הוא אומר כן, אבל לא תפס לשון חתון אלא משום גירותן שיש להם חתון.

מ. ספר החינוך מצוה תכו

שבעה עממין נאסרו אף בגרותן, לפי שהיו עיקר עבודה זרה ויסודה הראשון, ושאר עממים מותרין בגרות.

מא. עזרא ט, א-יא

וככלות אלה נגשו אלי השורים לאמר לא נבדלו העם וישראל והסגנים והלויים מעמי הארצות כתועבתיקהם לפנעני החתי הפרזי היבויסי העמני המאבי המצרי והאמרי: כי נשאו מבנותיהם להם ולבנותיהם והתערבו זרע הקדש בעמי הארצות ונד השורים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה: ס וכשמי את הדבר הזה קרעתי את בגדי ומעילי ואמרטה משער ראשי וזקני ואשבה משומם: ... ועתה מה נאמר אלקינו אחר זה זאת כי עזבנו מצותיך: אשר צוית בנד עבדיך הנביאים לאמר הארץ אשר אתם באים לרשתה ארץ נדה היא בנדת עמי הארצות כתועבתיקהם אשר מלאוה מפה אל פה בטמאתם:...

מב. בית הבחירה (מאירי) מסכת יבמות דף עו עמוד א

ונתינים הם אותם גבעונים שנתנם יהושע חוטבי עצים ושואבי מים, ועל שם נתינה זו נקראו נתינים, והם משבעה עממין שכתוב בהם "ולא תתחתן במ." ואף על פי שאף שאר עממין נאסרו בחתון, מכל מקום לא נאמר לאו של חתון אלא בשבעה עממין, ושאר עממין איסור חתנותן בעשה ממה שמצינו ביפת תאר ואחר כן תבא אליה ובעלתה הא מעיקרא לא, ולאו הבא מכלל עשה עשה...

מג. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יב:א

ישראל שבעל עכו"ם משאר האומות דרך אישות, או ישראלית שנבעלה לעכו"ם דרך אישות, הרי אלו לוקין מן התורה שנאמר "לא תתחתן במ בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך", אחד שבעה עממין ואחד כל אומות באיסור זה, וכן מפורש על ידי עזרא ואשר לא נתן בנותינו לעמי הארץ ואת בנותיהם לא נקח לבנינו.

מד. שו"ע אבן העזר טז:א

ישראל שבעל עובדת כוכבים, דרך אישות, או ישראלית שנבעלה לעובד כוכבים (דרך אישות), הרי אלו לוקין מן התורה, שנאמר: לא תתחתן במ (דברים ז, ג) (ויש חולקין בזה)...

מה. טור אבן העזר הלכות אישות סימן טז

כותית אף על פי שאין בה לאו אסורה מדרבנן...

כתב הרמב"ם ז"ל בא על הכותית משאר העכו"ם דרך אישות לוקה מן התורה או ישראלית שנבעלה לעכו"ם דרך אישות לוקה מן התורה משום לא תתחתן במ אחד ז' עכו"ם ואחד כל העכו"ם באיסור זה ע"כ. ונ"ל שאינו אלא בז' עכו"ם דלא קי"ל כרבי שמעון דאמר כי יסיר לרבות כל המסירין, ואפילו בז' עכו"ם אין לוקין משום "לא תתחתן" אלא לאחר שנתגיירו, אבל בעודם עכו"ם לא שייך בהו חתנות ואינו לוקה עד שיבעול ואז לוקה עליה משום "לא תקח". ואם בא עליה בפרהסיא לעיני י' מישראל הי' קנאים פוגעים בו...